

Kitabiyat

Muammer El-Kaddafi, **İsratin: Beyaz Kitap**

(Ankara, Libya Kültür Merkezi, 2003), 23 s.

Prof. Dr. Türkkaya ATAÖV

Libya Devlet Başkanı Muammer El-Kaddafi'nin yukarıda Türkçe çevirisi ve künyesi görülen kitapçığının Arapça aslı (**İsratin: El-Kitab el-Beyaz**) ile İngilizcesi (**İsratine: The White Book**), Fransızcası (**İsratine: Le Livre Blanc**), İspanyolcası (**İsratina: El Libro Blanco**) ve Rusçası (**İsratin: Belaya Kniga**) Trablus'ta (Tripoli), Genel Halk Kongresi yayınları olarak Arap devrimci Basımevi tarafından 2001 yılında basılmışlardır. Bu küçük kitap zamanlı oluşundan ötürü önemlidir.

Yayının tezi İsrail ve Filistin'i kapsayan topraklarda, Yahudi, Filistinli ve tüm ötekileri de içine almak üzere, tüm yaşayanların barınma ve çalışma yeri ve yurdu olarak "*tek devlet*" düşüncesidir. 25-27 Haziran 2004 tarihleri arasında İsviçre'de Lozan Üniversitesinde (benim de çağrılı olarak bulunduğum) 200 kadar aydının katıldığı uluslar arası bir toplantı da aynı konuyu üç gün tartışmış ve tek devlet tezini dünyaya duyuran bir Bildiri yayınlamıştır. İsrail, Filistin, başka arap ülkeleri ve Avustralya, Güney Afrika ve Kanada gibi üçüncü taraflardan gelen kişilerin tümü Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 1947'de aldığı Filistin'i bölme kararının 57 yıldır uygulanmakta olduğu ama, özellikle son kanlı olayların bu seçeneğin yürümediğini artık kanıtlamış bulunduğu gerçeği üstünde anlaşmışlardır.

Bu düşünce ile bir anlama yeni, ama yepyeni değildir. Şöyle ki, kimi Yahudi kökenli seçkin aydınlar da dahil olmak üzere, Yirmibirinci Yüzyılın ilk çeyreğinde ve daha sonra Filistin'i bölme düşüncesinin Yahudi göçmenlerle Müslüman ya da Hıristiyan Filistinli Arapları kanlı bir biçimde karşı karşıya getireceğini söylemiş ya da yazmışlardır. Bu topraklarda 400 yılı aşkın bir süre kalmış olan Türklerin Cumhuriyet yönetimi de 29 Kasım 1947 günü, bütün baskılara karşın, bölünmeye

karşı oy kullanmıştır. O zaman, Türkiye de bölünmenin hoşgörüsüzlüğe, şiddete, savaşlara, kan dökümüne ve göçlere yol açabileceği görüşündeydi. Son 57 yılın olayları bütün bunların tanığı oldu.

Kaddafi'nin kitapçığı daha önce de sınırlı olarak sözü edilmiş olan başka bir seçeneği, İsrail ve Filistin devletleri yurttaşları için ortak bir devlet önerisini gündeme getiriyor. Yayının adı olan "İsratin" sözcüğü de "İsrail" ve "Filistin" sözcüklerinin başı ve sonu birleştirilerek oluşmuştur. Yazarında belirttiği gibi, bu ülke tarih ve din kitaplarında ve çeşitli dillerde "Filistin" adıyla anılmıştır. Kaddafi'nin de belirttiği gibi, "Filistin" adı "İsrail" diye bir devlet kuruluncaya değin değişmemiştir. Ortak bir devlet seçeneği gerçekleşecek olsa, yeni devletin adı, siyasal yapısı gibi, tartışılabilir.

Bugünkü bölünmenin kaynağında B.M. Genel Kurul kararı ve uygulanış biçimi vardır. Önce, Genel Kurul ancak tavsiye kararları alabilir, hukuken bağlayıcı, yani kesinlikle uyulması gereken kararlar alamaz. İkinci Dünya Savaşı yıllarında Avrupa'da soykırıma uğramış Yahudiler için bir yurt bulma eğilimi ağır basmış ve başka bir halkın çoğunlukla oturduğu bir yer seçilmiştir. İngiliz Dışişleri Bakanının çok varlıklı bir Yahudiye 1917 yılında yazdığı ve 'Kaddafi'nin de kitabında sözünü ettiği) "Balfour Bildirisi" diye bilinen bir mektupta dinsel ve ırksal adıyla anılan Yahudilerin "siyasal haklarının" sözü ediliyor, Araplar ise "Yahudi olmayanlar" diye geçiştirilirken onların yalnızca "dinsel ve meeni haklarına" gönderme yapıyordu. "Arap" ya da "Filistinli Arap" sözcüklerini kullanmamak için "Yahudi olmayanlar" diye tanımlanan halkın nüfusu, yurttaşlarını o zamanın modern yöntemleriyle belirlediği bilinen Osmanlıların son sayımına göre, en az yüzde 90 çoğunluğu oluşturuyor, Arap oranı biraz daha yukarıya tırmanıyordu.

Son 57 yılın gelişmelerinde sık görüldüğü gibi, Araplar da yok farzedilmişler, ya katlolunmuşlar ya da kitlesel göçe zorlanmışlardır. O topraklarda kalanlar da ikinci sınıf yurttaş muamelesi görmektedirler. Hele İsrail Başbakanı Ariel Şaron yönetiminin baskı, kuşatma, bombardıman, sivil hedeflere saldırı, öldürme, yaralama, tutuklama, suikast ve işkence uygulaması tek devlet seçeneğini uluslar arası gündeme getirmiştir.

Libya önderi Kaddafi'nin bu yayını tek devlet seçeneğini anımsatması açısından önemlidir. Çeşitli dillerdeki bu yayın Lozan Üniversitesi toplantısında da (Prof. R. M. Budabbus tarafından) özetlenmiş ve sergilenmiştir. Kitabın içinde Deir Yasin gibi Filistinli Arap katliamına yapılan göndermeler kimi okuyucularca, kanımca, yanlış anlaşılmaktadır. Birçok Siyonist kaynağında önceleri belirtildiği gibi, İsrail kurulmadan önce bile yer alan Arap köylerine saldırı, yıkım, kurşuna dizme ve benzeri olaylar yerli Arapları yıldırılmış, saldırıyı yapan silahlı Yahudi birlikleri ve

onları yönetenler de bu eylemlerinde bir korkutup kaçırma yöntemi görmüşler, bunu da böyle açıklamışlardır. Ama daha sonraları, militan Siyonist grupların onların gitmelerini aslında istemediklerini, Arapların ise endişelere kapılarak kendi istekleriyle ayrıldıklarını öne sürmüşlerdir. Nitekim, Deir Yasin'e çok yakın bir yerde şimdi Avrupa'daki Yahudi soykırımını konu edinen görkemli ve artık ünlü Yad Vaşem müzesi vardır. Onun hemen yakınındaki Deir Yasin'deki katliam olayını ise unutmak ve unutturmak girişimi açıktır.

Kaddafi bazı Yahudilerin bugünkü yorumları buysa, kendi ifadelerinden hareket ederek, iki toplumun ileride anlaşma ve birlikte barış içinde yaşaması için bir temel olduğunun varsayılabilceği mantığını yürütmektedir. Bu yaklaşım, karşı tarafın tezinin bir an olaylarının kendi yorumu olarak yer almadığını savunmamaktadır. Ben kitabı ilk okuduğumda bu noktayı böyle anlamamıştım, şimdi de böyle anlıyorum.

Yazının başında ileri sürdüğüm gibi, bu yayın bir açmaza işaret ettiği ve başka bir seçeneği, yani tek devlet önerisini akla getirdiği için önemlidir.